

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Tarr Ügyvédi Iroda által képviselt II. rendű felperesnek, a Boros Ügyvédi Iroda által képviselt alperes ellen vállalkozói díj megfizetése iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2011. március 21-én kelt 9.G.41.162/2007/53. számú ítélete ellen a II. rendű felperes részéről 54. sorszámon benyújtott fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja;

kötelezi a II. rendű felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 750.000 (hétszázötvenezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A korábban I. rendű felperesként perben állt ... Kft. (a továbbiakban: I. rendű felperes) az alperessel 2005. július 29-én megkötött, utóbb módosított vállalkozási szerződésben társasház kivitelezési munkák teljes körű elvégzését vállalta az alperes tulajdonában lévő Budapest ... szám alatti ingatlanon bruttó 679.120.923 forint fix átalányáron a munkaterület átadás-átvételétől számított 14. hónap első napjában meghatározott kötbérköteles véghatáridővel akként, hogy a pénzügyi ütemezésben hat kötbérköteles véghatáridőt is kikötöttek. A szerződés 5.5. pontja a véghatáridő, valamint a részhatáridők késedelmes teljesítése esetére egyaránt késedelmi kamatfizetési kötelezettséget írt elő az I. rendű felperes részére napi 500.000 forint összegben, továbbá az alperest feljogosította arra, hogy elálljon a

szerződéstől, amennyiben az I. rendű felperes 45 nap késedelembe esik. A 7.4. pont szerint az elvégzett munkáról az I. rendű felperes minden hónap utolsó napján teljesítésigazolást tartozott átadni az alperes és a finanszírozó ... ellenőre részére, aki 5 munkanapon belül köteles volt a teljesítést ellenőrizni és a szerződéses tartalom esetén igazolni, az I. rendű felperes számla benyújtására szabályszerűen igazolt teljesítésigazolás alapján volt jogosult 30 napos fizetési határidővel. A 6.1. pont az I. rendű felperes jótállási kötelezettségének időtartamát a projekt átadás-átvételének lezárásától számított 36 hónapban, illetve az önálló jótállási jeggyel rendelkező berendezések esetén a jótállási jegy szerinti időtartamban határozta meg.

A 6.3. pont úgy rendelkezett, hogy a „jótéjesítési garancia összege 40.600.000 forint értékű, feltétel nélküli és visszavonhatatlan bankgarancia”, amely „jótállási garanciát” az I. rendű felperes az építkezés megkezdésétől számított 14 hónapra köteles megkötni, és a kibocsátott bankgarancia ígérvényt köteles az alperes rendelkezésére bocsátani; az alperes továbbá felhatalmazást kapott arra, hogy a jótállási időszak első 12 hónapjára plusz 30 napra a ténylegesen teljesített műszaki tartalom nettó értékének 5 %-át levonja a végszámlából és az utolsó részszámlából azzal, hogy ezt az I. rendű felperes az utolsó részszámla kibocsátásáig bankgaranciával kiválthatja. A 12.3. pont úgy rendelkezik, amennyiben a szerződés az I. rendű felperes hibájából bekövetkező okok miatt szűnik meg, az alperes visszatarthatja az I. rendű felperesnek még ki nem fizetett összegeket, és azt kára csökkentésére használhatja fel.

Az I. rendű felperes 2006. szeptember 14-én megbízási szerződést kötött a perben nem álló ... Zrt.-vel (a továbbiakban: ...) a szerződés 2. és 3. pontja szerinti tartalommal összesen 40.600.000 forint erejéig megvalósulási bankgarancia vállalására az I. rendű felperest az alperessel 2005.július 25-én megkötött, utóbb módosított generál-kivitelezési szerződés alapján terhelő „szerződéses kötelezettség” teljesítéséért.

Az I. rendű felperes 2006. szeptember 14-én engedményezési szerződést kötött a ...kal, amelyben az alperessel megkötött generál-kivitelezési szerződésből származó árbevételét, követeléseit a megvalósulási bankgarancia kiadása tárgyában létrejött megbízási szerződésből eredően keletkező tartozásai megfizetésének biztosítására a ...ra ruházta át, azt is vállalva, hogy minden olyan tudomására jutott körülményről tájékoztatja a ...ot, amely az engedményezett követelés fennálltát vagy érvényesíthetőségét érinti. A 4. pont szerint a megvalósulási bankgarancia tárgyában létrejött megbízási szerződésből eredő jogait a ... jogosult az I. rendű felperessel szemben érvényesíteni, ha annak lejártáig az engedményezett követelés kötelezettje nem fizeti meg tartozását.

A ... 2006. szeptember 20-i keltezéssel az I. rendű felperes és az alperes közötti generál-kivitelezési szerződésre és az I. rendű felperestől kapott megbízásra utalva „megvalósulási garancia” megnevezéssel legfeljebb 40.600.000 forint összeg erejéig az alperes mint kedvezményezett javára visszavonhatatlan bankgarancia vállalási nyilatkozatot bocsátott ki, amelyben azt vállalta, hogy az alapjogviszony

vizsgálata nélkül a beruházó (alperes) első írásbeli felszólítására, annak kézhezvételét követő 3 banki munkanapon belül fizetést teljesít a ... Zrt.-nél vezetett, meghatározott számlaszámra, amennyiben a beruházó nyilatkozik arról, hogy a megbízó a kivitelezési munkákra vonatkozó szerződéses kötelezettségét írásbeli felszólításra nem, vagy nem a szerződésben rögzített feltételekkel teljesítette. A nyilatkozat a garanciavállalás érvényességének kezdő időpontját 2006. szeptember 20., végső időpontját 2006. december 31. napján jelölte meg, továbbá azt is tartalmazta, hogy a bankgarancia lehívására vonatkozó igénybejelentést a ... Zrt. által megküldött, kódolt Swift üzenet formájában kell eljuttatni a ...hoz és annak a ... Zrt. arra vonatkozó nyilatkozatát is tartalmaznia kell, hogy a „részükre benyújtott” igénybejelentésben szereplő aláírás cégszerű és hiteles.

Az I. rendű felperes és az alperes 2006. szeptember 28-i keltezéssel megállapodást írtak alá, amelyben egybehangzóan megállapították, hogy az alperest megilleti az a jog, hogy 33.500.000 forint késedelmi kötbérigényt érvényesítsen, illetve elálljon a szerződéstől, továbbá megállapodtak abban, hogy amennyiben az I. rendű felperes a módosított határidőre, 2006. november 30-ig befejezi a kivitelezést, az alperes nem érvényesíti kötbérigényét, illetve nem gyakorolja elállási jogát; az I. rendű felperes úgy nyilatkozott, hogy amennyiben a módosított határidőre nem fejezi be a kivitelezést, a megállapodásban rögzített kötbér levonása esetén annak jogszerűségét és összecszerűségét nem vitatja.

Az I. rendű felperes és az alperes 2006. október 19-i keltezéssel „közös nyilatkozatot” írtak alá, amelyben rögzítették: a termelés folyamatossága érdekében az alperes elfogadja a korábbi havi teljesítésigazolási, számlázási gyakoriság helyett a kéthetenkénti számlázási igényt, az alvállalkozói kifizetések biztonsága és gyorsítása, továbbá a finanszírozó bank és az alperes számára ellenőrizhető módon történő teljesítése érdekében az I. rendű felperes előzetes rendelkezése alapján kölcsönösen elfogadják az alvállalkozói számlák közvetlen alperesi kifizetését, amelynek összege nem lehet több mint az I. rendű felperes felé leigazolt adott teljesítés; ennek érdekében az I. rendű felperes minden teljesítésigazoláshoz mellékelni az alvállalkozóknak utalandó összegek listáját; az I. rendű felperes számlája az alvállalkozóknak teljesített kifizetésekkel csökkentett összegben kerül átutalásra. Az okirat azt is tartalmazza, hogy az abban foglaltak „életbelépésének” feltétele a ... előzetes írásos hozzájárulása.

Ezt követően 2006 novemberében az alperes közvetlenül az alvállalkozók részére teljesített kifizetéseket.

Az I. rendű felperes 2006. november 21-én ... számon 2006. december 7-i esedékességgel 28.248.324 forint, ... számon 2006. december 22-i esedékességgel 26.169.467 forint vállalkozói díjról állított ki számlákat, amelyekhez az általa aláírt, az alperes műszaki ellenőre által nem igazolt teljesítésigazolási jegyzőkönyveket csatolt. A számlákat az alperes ügyvezetője 2006. november 29-én visszaküldte az I. rendű felperesnek arra hivatkozással, hogy a számlákat nem szerződésszerűen

állították ki, az alperes műszaki ellenőre nem írta alá a teljesítésigazolást, mert az általa felmért teljesítéstől nagymértékben eltér.

Az alperes 2006. december 7-i keltezéssel levelet küldött az I. rendű felperesnek, amelyben arra hivatkozással, hogy a kivitelezési munkák a 2006. november 30-i befejezési határidőre nem készültek el, felszólította 33.500.000 forint összegű elismert és lejárt kötbértartozása 3 napon belüli megfizetésére; kifogásolta, hogy az építési területen csak a szükséges létszám 10 %-a dolgozik, közölte, hogy a késedelemre tekintettel 2006. december 1-től további, napi 500.000 forint kötbér érvényesítésére jogosult, és elállási jog is megilleti, egyben az augusztus 16-i szerződésmódosítás 7. pontjára utalva arra is felhívta az I. rendű felperes figyelmét, hogy amennyiben alvállalkozói felé számlatartozása áll fenn, az alperes jogosult megtagadni számláinak kiegyenlítését, és felszólította az I. rendű felperest annak igazolására, hogy november hónapban az alvállalkozók felé teljesítette fizetési kötelezettségét.

Az alperes 2006. december 14-én megbízást adott a ... Zrt.-nek a bankgarancia lehívásának a ...kal történő közlésére. A ... Zrt. a bankgaranciát lehívó alperesi nyilatkozatot 2006. december 14-én 15:55 órakor Swift üzenetben továbbította a ...hoz, ahol azt ugyanebben az időpontban fogadták.

Az I. rendű felperes és az alperes képviselői 2006. december 14-én személyes találkozót tartottak, melyen az alperes átadta az I. rendű felperesnek a 2006. december 14-i keltezésű, a generál-kivitelezési szerződéstől való elállást tartalmazó nyilatkozatát. Ezt követően a felek képviselői 2006. december 14-i keltezéssel megállapodást írtak alá, amelyben megállapították, hogy a vállalkozási szerződéstől az alperes „a mai napon elállt, a vállalkozó (I. rendű felperes) az elállást kézhez vette, az abban foglaltakat ezen okirat aláírásával elfogadja”, a vállalkozási szerződés „a mai nappal megszűnt”. A megszűnt szerződésből eredő elszámolás keretében a felek az alábbi megállapodást kötötték: megállapították, hogy a szerződés I. rendű felperes hibájából történő megszűnéséből eredően az alperest kár érte; a kár összegét az alperes „több mint 120.000.000 forint” összegben jelölte meg, a közöttük létrejött szerződés 12.3. pontjában foglaltakra tekintettel a megrendelő (alperes) jogosult a vállalkozó (I. rendű felperes) részére járó összeget a jelen megállapodásban foglaltak figyelembevételével saját kárának enyhítésére fordítani, ide értve a vállalkozó által adott, lehívásra kerülő bankgarancia összegét is, a szerződés békés lezárása érdekében a megrendelő 15 napon belül megfizeti a vállalkozó részére a ... és a ... számú számlák ellenértékét, összesen 37.180.722 forintot, a vállalkozó 2006. december 6-án leadott, az 1. számú mellékletben csatolt rendelkező nyilatkozata szerint, amennyiben a végelszámoló a jelen megállapodást cégszerű aláírásával tudomásul veszi; előírták a megrendelőnek, hogy a teljesítéstől számított 2 munkanapon belül igazolja a vállalkozó részére a rendelkező nyilatkozatában foglaltak szerinti átutalások megtörténtét, a megrendelő elszámolási különbözetként 1.500.000 forintot fizet ki, amelynek átvételét a vállalkozó elismeri és nyugtázza. Az I. rendű felperes arra is kötelezettséget vállalt, hogy a megállapodás aláírásától számított 2 munkanapon belül a munkaterületet, 8

munkanapon belül pedig a kivitelezéssel kapcsolatos iratokat és a vállalkozó által az alvállalkozók kifizetése érdekében készített, az alvállalkozókkal kötött kétoldali engedményezési szerződéseket a tételes lista szerint átadja. A felek úgy nyilatkoztak, hogy a fentieken túlmenően egymással, illetőleg egymás ügyvezetőivel szemben semmifajta jogcímen, semmiféle követelésük nincs. Az I. rendű felperes kijelentette azt is, hogy a megállapodásba foglalt nyilatkozatai joghatályosak abban az esetben is, ha a végelszámoló „aláírásával nem erősíti meg” a megállapodást. A megállapodás mellékletét képezte az I. rendű felperes ügyvezetője által 2006. december 6-i keltezéssel készített „rendelkező nyilatkozat” megnevezésű táblázat, amely azt tartalmazza, hogy az I. rendű felperes által a ... és a ... sorszámú számlákban szereplő összegből melyik alvállalkozónak, milyen összeget kell átutalni.

Az I. rendű felperes 2006. december 15-én saját döntése alapján végelszámolás alá került. A végelszámoló a 2006. december 14-i megállapodásra vezetett záradék 2006. december 15-i keltezésű aláírásával úgy nyilatkozott, a megállapodásban foglaltakat tudomásul veszi.

A ... az alperesi lehívás alapján 40.600.000 forint összegben teljesítette a bankgaranciában vállalt fizetési kötelezettségét.

Az I. rendű felperes végelszámolója 2006. december 18-i keltezéssel tartozás-elismerő nyilatkozatot írt alá, amelyben elismerte a ... által az alperes 2006. december 14-i lehívása alapján 40.600.000 forint összegben kifizetett bankgarancia jogszerű teljesítését és azt, hogy 2006. december 15. napjától a ...-kal szemben az I. rendű felperesnek 40.600.000 forint lejárt tőketartozása van, amely után ügyleti, valamint késedelmi kamatot tartozik megfizetni.

A ... 2006. december 22-én kelt levelében közölte az I. rendű felperes végelszámolójával, hogy nem fogadja el az alperessel 2006. december 14-én megkötött megállapodást, különösen a számlák ellenértékének közvetlenül az alvállalkozók részére történő kifizetéséről rendelkező 8. pontját, és felszólította az I. rendű felperest, intézkedjék annak érdekében, hogy a kifizetések a közöttük létrejött árbevétel engedményezési szerződésben foglaltak szerint történjenek, ellenkező esetben követelését az ügyletben résztvevőkkel szemben érvényesíti kártérítési felelősségük alapján.

Az I. rendű felperes 2007. február 19-én folyószámla-egyenlegközlő levelet küldött az alperesnek, amely szerint 2006. december 14-i fordulónappal az alperessel szemben összesen 104.228.864 forint számlakövetelése áll fenn, majd 2007. május 16-án kelt levelében felszólította az alperest a 2006. december 14-i megállapodás alapján fennálló elszámolási kötelezettsége teljesítésére.

Időközben a ... bankgarancia teljesítéséből eredő, I. rendű felperessel szembeni követelését, valamint az I. rendű felperesnek a bankgarancia jogosulatlan lehívása miatt támasztott, továbbá vállalkozói díj címén érvényesített, alperessel szembeni követelését engedményezéssel a II. rendű felperes szerezte meg.

A II. rendű felperes 2007. augusztus 6-án levélben arról tájékoztatta az alperest, hogy álláspontja szerint az I. rendű felperessel 2006. december 14-én megkötött megállapodás megtévesztően tartalmazza az alperesi károsodás összegét, az alperes ennek fennálltát többszöri felszólítás ellenére sem igazolta, továbbá az alperes jogosulatlanul hívta le a megvalósulási bankgaranciát, és jogszabálysértően fizette ki közvetlenül az alvállalkozók részére a 37.180.722 forint vállalkozói díjat, mert tudomása volt arról, hogy az I. rendű felperesnek járó vállalkozói díjak a bankgarancia fedezetéül szolgálnak; ezen felül az alperes még további 63.676.864 forint vállalkozói díjjal tartozik az I. rendű felperesi kimutatások szerint.

Az I. és a II. rendű felperes 2007. július 11-én keresetet terjesztett elő, amelyben az I. rendű felperes az alperessel 2006. december 14-én megkötött megállapodás 6. pontja semmisségének megállapítását, továbbá tévedésre, megtévesztésre hivatkozással az egész megállapodás érvénytelenségének megállapítását, míg a II. rendű felperes engedményesként az alperes 104.276.864 forint, továbbá 40.600.000 forint után 2007. április 24-től, 63.676.000 forint után 2006. december 12-től a törvényes mértékű késedelmi kamat megfizetésére kötelezését kérte különböző jogcímeken. A II. rendű felperes marasztalási keresetét 2008. május 5-én 95.017.791 forintra és járulékaira leszállította. A per tartama alatt az I. rendű felperes jogutód nélkül megszűnt, a felszámolási eljárás lefolytatását követően, 2010. március 23-án törölték a cégjegyzékből.

A II. rendű felperes többször módosított, pontosított, kiegészített keresetét akként tartotta fenn, hogy az alperest kártérítés címén a Ptk. 318. §-ára, 339. § (1) bekezdésére és 355. § (1) bekezdésére alapítva az általa okozott 95.017.791 forint kár természetbeni megtérítésére kérte kötelezni akként, hogy az alperes tulajdonát képező budapesti, ... hrsz.-ú, természetben a Budapest ... szám alatt található ingatlan 26/260 tulajdoni illetőségére a bíróság rendelje el a II. rendű felperes tulajdonjogának ingatlan-nyilvántartási bejegyzését; arra az esetre, ha a természetbeni kártérítés iránti keresete nem vezetne eredményre, az alperest 95.017.791 forint, továbbá az eredeti keresetében megjelölt részösszegek után, az ott megjelölt időponttól kezdődően, a késedelmi kamat megfizetésére kérte kötelezni.

A 40.600.000 forint és járulékai megfizetésére irányuló keresetét a II. rendű felperes elsődlegesen az I. rendű felperes és az alperes 2006. december 14-i megállapodása 6. pontjának jóerkölcsbe és jogszabályba ütköző voltából eredő, a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti semmisségére, illetve arra alapította, hogy a megállapodás megkötésekor az I. rendű felperes lényeges kérdésben tévedésben volt az alperesi megtévesztés következtében, ezért a Ptk. 210. § (1) bekezdése és 235. § (1)-(2) bekezdése alapján a megállapodás egésze érvénytelen, az érvénytelen megállapodás, illetve annak érvénytelen rendelkezése alapján az alperes nem tarthatja magánál a lehívott bankgarancia összegét, azt az eredeti állapot helyreállítása körében a Ptk. 237. § (1) bekezdése alapján köteles visszafizetni az I. rendű felperes engedményeseként a II. rendű felperesnek. Az

álláspontja szerint jogosulatlanul lehívott bankgarancia visszafizetésére másodlagosan a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint tartott igényt.

Az 54.417.791 forint megfizetése iránti igényét a II. rendű felperes elsődlegesen arra alapította, hogy a ... és ... sorszámú számlák alapján az alperest az I. rendű felperes által teljesített kivitelezési munkák ellenértékéeként még ekkora összegű fizetési kötelezettség terheli, másodsorban ezen összeg megfizetésére a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint kérte kötelezni az alperest. A kártérítéssel kapcsolatos kereseti előadás szerint az alperes és az I. rendű felperes közötti vállalkozási szerződés 6.3. pontja alapján jóteljesítési (jótállási) garancia került kibocsátásra, amelyet rendeltetésére tekintettel az alperes csak „megvalósulási célra”, annak érdekében hívhatott volna le jogszerűen, hogy az építkezést befejezze. Ezzel szemben az alperes a bankgaranciát rendeltetésével ellentétesen, jogszabálysértően, kára enyhítésére, kötbérkövetelése kielégítésére hívta le, amivel kárt okozott az I. rendű felperesnek, akivel szemben emiatt a ... követelést érvényesített. A bankgarancia összege vonatkozásában az alperes kártérítési felelőssége a Ptk. 5. §-a alapján a rendeltetésellenes joggyakorlásért abban az esetben is fennáll, ha a bankgarancia lehívása egyebekben jogszerűnek bizonyulna. A ... és ... sorszámú számlákban szereplő összeg visszatartása miatt az alperes azért tartozik kártérítési felelősséggel, mert a 2006. december 14-én aláírt megállapodásból ráháruló kötelezettségét megszegve felszólítás ellenére sem bocsátotta rendelkezésére azt a részletes elszámolást, amivel a kötbért meghaladóan felmerült kárának összegszerűségét és ennél fogva az I. rendű alperest megillető vállalkozói díjak megállapodásban foglaltak szerinti visszatartásának indokoltságát igazolta volna. Az alperes felel azért a kárért, amit szerződésszegő, jóerkölcsbe ütköző magatartásával okozott, különös tekintettel arra, hogy a perben sem tett eleget bizonyítási kötelezettségének a megállapodásban közölt kár összegére nézve.

A 2006. december 14-i megállapodás 6. pontjának nyilvánvaló jóerkölcsbe ütköző volta körében a II. rendű felperes állította: egyértelműen megállapítható, hogy a bankgarancia lehívására azután került sor, hogy az alperes közölte elállási nyilatkozatát az I. rendű felperessel, aminek következtében a vállalkozási szerződés ex tunc hatállyal megszűnt. A vállalkozási szerződés bankgarancia lehívása előtti megszűnése kizártta tette a bankgarancia szerződésben meghatározott célra fordítását, ennél fogva nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközik a felek bankgarancia lehívására vonatkozó megállapodása.

A megállapodás a II. rendű felperes álláspontja szerint azért is nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközik, mert azzal elvonták az I. rendű felperes és a ... között létrejött engedményezés folytán a bankgarancia fedezetéül szolgáló összeget anélkül, hogy ehhez a bank hozzájárult volna, amikor a felek 2006. október 19-én kelt közös nyilatkozatából is megállapíthatóan az alperes nyilvánvalóan tudott az engedményezésről.

A megállapodás 6. pontja a II. rendű felperes szerint azért ütközik jogszabályba, mert a bankgarancia csak létező, hatályos szerződéshez kapcsolódhat, és miután a megállapodás alanyai közötti vállalkozási szerződés elállás folytán megkötésére visszamenőleges hatállyal megszűnt, az ahhoz kapcsolódó bankgarancia

jogszerűen már nem volt lehívható, a megállapodás ezzel ellentétes rendelkezése jogszabályba ütközik, semmis.

Azért is jogszabályba ütközik e rendelkezés, mert a bankgarancia rendeltetése a vállalkozási szerződés megvalósulásának biztosítása volt, a szerződés esetleges felbontásával összefüggő kártérítési igényekre azonban a garancia nem terjedt ki, így a felek jogszabálysértően állapodtak meg a bankgarancia rendeltetésellenes felhasználásában.

A 2006. december 14-i megállapodás egészének érvénytelensége a II. rendű felperes álláspontja szerint a felperesi megtámadás folytán azért állapítható meg, mert az alperes többszöri felhívás ellenére sem teljesítette a megállapodáson alapuló azon kötelezettségét, hogy a megállapodásban közölt kár összegét igazolja, erre nézve részletes elszámolást adjon. Az alperes mulasztása miatt a kár összege vonatkozásában az I. rendű felperes tévedésben volt a megállapodás aláírásakor, ezért a megállapodás egésze érvénytelen.

A teljesített munkák ellenértékeként a ... és a ... számú számlákban foglalt összegre érvényesített követelését a II. rendű felperes azzal indokolta, a számlák mögött tényleges teljesítés áll annak ellenére, hogy az alperes a teljesítésigazolási jegyzőkönyveket nem írta alá, a számlák visszaküldésekor az alperes sem állította, hogy azok mögött nincs teljesítés, csak annak mértékét vitatta.

A vállalkozói díjkövetelés megalapozottságának vizsgálatára tanúk meghallgatását és igazságügyi szakértő kirendelését indítványozta, annak megállapítása érdekében pedig, hogy a bankgarancia lehívására szóló megbízást az alperes mikor adta át a ...nak, a ...tól okiratok beszerzését, illetve a bankgarancia osztálya vezetőjének tanúkénti meghallgatását tartotta szükségesnek.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. A kártérítési követelésre nézve vitatta kártérítési felelőssége jogszabályi feltételeinek fennálltát, azt hogy jogellenes magatartást tanúsított és kárt okozott volna. Hangsúlyozta, a lehívás jogszerűsége szempontjából nincs jogi jelentősége a felperes által felhozottaknak; a bankgarancia önálló, a bankgaranciával biztosított szerződés megszűnése után is érvényesíthető biztosíték; a perbeli esetben a bankgarancia nyújtására az I. rendű felperes vállalkozási szerződésben vállalt kötelezettségei teljesítésének biztosítékeként került sor, azt pedig maga az I. rendű felperes is elismerte, hogy nem szerződésszerűen teljesített; a bankgarancia lehívását megelőzően a 2006. szeptember 28-i megállapodásba foglaltan, majd 2006. december 7-én az I. rendű felperest felszólította a szerződésszerű teljesítésre, mindezekre tekintettel a bankgarancia lehívásának feltételei fennálltak, a 2006. december 31-i lejáratú bankgaranciát 2006. december 14-én jogszerűen hívta le.

A visszaküldött számlákban szereplő összeg megfizetésére az alperes álláspontja szerint felperes kártérítés címén azért nem tarthat igényt, mert a megállapodás alapján, annak helyes értelmezése szerint semmiféle utólagos elszámolási kötelezettség nem terhelte, a megállapodás tartalmából kétséget kizáróan megállapítható, hogy a kár összegét becsült összegben jelölte meg anélkül, hogy ennek igazolását a megállapodás előírta volna számára. Az alperes a természetbeni kártérítési igényt ugyancsak megalapozatlannak tartotta.

A 2006. december 14-i megállapodásra nézve az alperes hangsúlyozta, az tartalma szerint arra irányult, hogy a megszűnt vállalkozási szerződésből eredő vitás kérdéseket a felek teljes körűen és véglegesen egyezséggel rendezzék akként, hogy kölcsönösen lemondanak egyes vitás követeléseikről.

Az alperes vitatta, hogy a megállapodás 6. pontja a felperes által megjelölt okból nyilvánvalóan jóerkölcsbe vagy jogszabályba ütközne; hangsúlyozta, a bankgaranciát nem a megállapodás 6. pontja alapján hívta le, a lehívásra a bankgaranciában meghatározott feltételeknek megfelelően azért került sor, mert az I. rendű felperes felhívás ellenére sem teljesített szerződészerűen, egyébként is a lehívásra már az elállási nyilatkozat közlését, illetve a megállapodás aláírását megelőzően megbízást adott a ...nak; az alperes arra is hivatkozott, a csatolt okiratokból, számlakivonatokból megállapíthatóan a felek már korábban azt a gyakorlatot követték, hogy az I. rendű felperesnek járó vállalkozói díj terhére az I. rendű felperes rendelkezése szerint közvetlenül az alperes fizeti ki az alvállalkozókat.

Az alperes álláspontja szerint a megállapodás egészének érvénytelenségére is megalapozatlanul hivatkozik a felperes, mert a megállapodásból nem állapítható meg az a kötelezettsége, hogy a tájékoztató jelleggel, becsléssel közölt kárösszegre nézve részletes számadást kellett volna készítenie, a megállapodás egészének érvénytelenségére hivatkozás azért is alaptalan, mert az I. rendű felperes nem támadta meg a megállapodásba foglalt azon nyilatkozatát, hogy az elállás jogkövetkezményeinek rendezésével összefüggésben a feleknek egymással szemben nincs további követelése.

A ... és a ... sorszámú számlák összegére a felperes a szerződés teljesítésére hivatkozással sem tarthat igényt, mert a vállalkozási szerződés szerinti teljesítésigazolás nem történt meg, a számlák mögött nincs tényleges, igazolt teljesítés, továbbá megalapozatlan a követelés azért is, mert az egyezségben a felek minden vitás kérdést rendeztek, ami kizárja annak lehetőségét, hogy utóbb bármelyik fél új igényrel lépjen fel a megszűnt vállalkozási szerződéshez kapcsolódóan.

Az elsőfokú bíróság 2011. március 21-én kelt 9.G.41.162/2007/53. számú ítéletével a keresetet elutasította, és a II. rendű felperest az alperesnek 2.110.000 forint perköltség megfizetésére kötelezte. Az elsőfokú bíróság a felek előadásai, a rendelkezésre álló adatok, okiratok, tanúvallomások alapján tényként állapította meg, hogy az I. rendű felperes az alperessel kötött vállalkozási szerződés teljesítésével késedelembe esett, az ebből eredő vitás kérdések rendezése érdekében a felek több megállapodást kötöttek. Azt követően, hogy az alperes 2006. december 14-én átadta az I. rendű felperesnek az építési szerződés felbontásának akaratát kinyilvánító egyoldalú nyilatkozatát, a felek olyan tartalmú tárgyalást folytattak egymással, amely az alperesi elállási nyilatkozatból fakadó vitás kérdések rendezésére, a szerződéses vita, a kölcsönösen fennálló követelések végleges, a további jogvitát kizáró lezárására irányult. Ebből kiindulva az elsőfokú bíróság a megállapodás Ptk. 207. § (1) bekezdése szerinti értelmezésével arra a következtetésre jutott, hogy a megállapodás olyan tartalmú egyezségnek minősült, amely az építési szerződést egyúttal megszüntette, így a

szerződéses kötelem nem visszamenőleges hatállyal került felbontásra, hanem a megállapodás aláírásának napjával a jövőre nézve szűnt meg akként, hogy a megszűnés időpontjáig teljesített szolgáltatásokból eredő követeléseikből a felek kölcsönösen engedtek.

A kártérítési kereset vonatkozásában az elsőfokú bíróság rögzítette, a rendelkezésre álló adatokból a tanúk eredménytelen szembesítésére is figyelemmel az volt megállapítható, hogy az alperes még azt megelőzően kiadta a ...nak a bankgarancia lehívására irányuló megbízást, hogy megkezdte volna az I. rendű alperessel a 2006. december 14-i megállapodás aláírásával zárult tárgyalást, amit az alperes képviselőjének előadásával egyezően a pénzügyintézet meghallgatott ügyintézőjének tanúvallomása is megerősít. Az alperes jogszerűen hívta le a bankgaranciát, a bankgarancia lehívása a hatályos szerződéses kötelezettségvállalás követelését jelentette, e körben az alperes terhére kártérítési felelősségét megalapozó, jogellenes magatartás nem volt megállapítható, a bankgarancia lehívásának jogszerűségét támasztja alá az is, hogy azt az I. rendű felperes végelszámolója sem vitatta. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint továbbá a felek között létrejött egyezség tartalmából kiindulva nem volt megállapítható, hogy az alperes kötelezettséget vállalt volna arra, hogy a mintegy 120.000.000 forintos károsodásáról számadást készít az I. rendű felperesnek, mulasztás, jogszabálysértés e körben sem róható terhére. A természetbeni kártérítési igényre nézve egyebekben az elsőfokú bíróság kifejtette, a felperes kötelmi jogviszony keretében építési szolgáltatást teljesített, ezért nyilvánvalóan sem ráépítéssel, sem egyéb jogcímen nem szerzett tulajdonjogot az alperes tulajdonában lévő ingatlanra, figyelemmel a Ptk. 137. § (1) és 116. § (1) bekezdésében foglaltakra.

A 2006. december 14-i megállapodás részleges érvénytelenségét az elsőfokú bíróság nem találta megállapíthatónak, mert álláspontja szerint a megállapodás bankgarancia lehívásával összefüggésben történeteket felidéző része nem ütközik nyilvánvalóan jóerkölcsbe, továbbá ezzel összefüggésben (fedezetelvonás) utalt arra is, az egyezség nevesítette azokat a díjköveteléseket, amelyekkel az alperes tartozott, és az engedményezések alapulvételével hatályosan az engedményesek felé teljesíthetett.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a megállapodás egészének érvénytelenségét eredményező, a keresetben hivatkozott akarathibát eredményező körülmény nem volt megállapítható.

Az alperes által visszaküldött számlákban feltüntetett vállalkozói díj megfizetésére irányuló kereseti kérelemre nézve az elsőfokú bíróság kifejtette, a 2006. december 14-i megállapodásban annak tartalmából kétséget kizáróan megállapíthatóan a felek minden létező és ismert követelést kölcsönösen rendeztek, a megállapodás tartalmából nem volt megállapítható, hogy bármiféle, az I. rendű felperes felé teljesítendő követelés függőben maradt volna, ezért ebben a részében is megalapozatlan a kereset.

Az elsőfokú bíróság a ... alkalmazottjának meghallgatására, továbbá az I. rendű felperes által teljesített szolgáltatás ellenértékének megállapítására indítványozott bizonyítást sürgősen tartotta, ezért mellőzte.

Az ítélettel szemben a II. rendű felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen az ítélet megváltoztatását, az alperes kereset szerinti marasztalását, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. A fellebbezés szerint az ítélet ténybelileg megalapozatlan, az elsőfokú bíróság tévesen és iratellenesen állapította meg ítélete indokolásában azt, hogy a felperes végelszámolója nem vitatta a bankgarancia lehívásának jogszerűségét, a megállapodás 2006. december 15-én történt végelszámolói tudomásulvétele ugyanis nem jelenti annak elfogadását, a végelszámoló ugyanakkor a bankgarancia összegére irányuló követelést a társaság könyveiben nyilvántartotta, az alperest többször felszólította annak megfizetésére, majd pedig a követelést engedményezte a II. rendű felperesre.

Ugyancsak tévesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt, hogy a bankgarancia lehívására a megbízást az alperes a ... nevében eljáró ügyintézőnek adta át, e megállapítását ugyanis cáfolják a nevezett személy ellentmondásos tanúvallomásában foglaltak, valamint az egyéb körülmények.

A felperes kifogásolta azt is, hogy a 2006. december 14-i megállapodás részleges, illetve teljes érvénytelensége körében az alperes által közölt kárösszeg megalapozatlanságára alapított kereseti kérelmét az elsőfokú bíróság nem bírálta el. A felperes álláspontja szerint továbbá az elsőfokú bíróság a megállapodás téves értelmezésével jutott arra a következtetésre, hogy a vállalkozási szerződést a felek a jövőre nézve a megállapodással szüntették meg. Ebből következően pedig a visszamenőleges hatállyal felbontott, megszüntetett szerződést biztosító bankgaranciát az alperes már nem hívhatta le jogszerűen, jogellenes volt a lehívás azért is, mert a megvalósulási garancia lehívásának joga kizárólag a kivitelezés megvalósítása, a munkák befejezése érdekében illette meg az alperest, a kötbér, mint kárártalány kielégítése céljából a bankgarancia lehívására az alperes nem volt jogosult, az ezzel ellentétes, joggal való visszaélést megvalósító magatartása megalapozza kártérítési felelősségét, ennek vizsgálatát azonban az elsőfokú bíróság elmulasztotta.

A felperes szerint megalapozatlan az ítélet azon megállapítása is, hogy a bankgarancia lehívására szóló megbízást az alperes 2006. december 14-én a délelőtti órákban adta le a ...nál, mert erre nézve a tanúk, illetve a felek képviselői ellentétesen nyilatkoztak, az ellentétek feloldására pedig szembesítésre nem került sor. Ugyanakkor a per adatai alapján egyértelműen megállapítható, hogy a bankgarancia lehívását tartalmazó Swift üzenet az elállási nyilatkozat hatályossá válását követően érkezett meg a ...hoz.

A felperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság indokolatlanul mellőzte a vállalkozói díjkövetelés összecszerűségének megállapításával kapcsolatos bizonyítási indítványait.

Az alperes a fellebbezési tárgyaláson előterjesztett fellebbezési ellenkérelmében az első fokú ítélet helybenhagyását kérte; a perben tett korábbi nyilatkozatait fenntartva hangsúlyozta, a bankgarancia lehívásával kielégített kötbérigényt meghaladó kártérítési igényt nem érvényesített, amit bizonyít az is, hogy a megállapodásban is rögzítettek szerint az elszámolás keretében a megállapodás aláírásakor 1.500.000

forintot átadott az I. rendű felperes képviselőjének; a vállalkozási szerződés a megállapodás megkötésével szűnt meg, az volt a cél, hogy az I. rendű felperes a munkaterület és a kivitelezés folytatásához szükséges dokumentumokat minél előbb átadja.

A fellebbezés az alábbiak szerint megalapozatlan.

Az elsőfokú bíróság a per eldöntéséhez szükséges tényállást az eljárási szabályoknak megfelelően lefolytatott bizonyítást követően, a rendelkezésre álló adatok, bizonyítékok Pp. 206. §-a szerinti helyes értelmezésével, mérlegelésével helytállóan állapította meg, és az arra alapított jogi következtetése is helytálló.

Az alperes által lehívott bankgarancia összegének megfizetésére irányuló kereseti kérelmek elbírálása körében a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint a bankgarancia jogi természetéből kell kiindulni.

A Ptk. 249. §-ában foglaltakból megállapíthatóan a bankgarancia szerződést biztosító olyan mellékkötelezettség, amely bármely szerződéses kötelezettség teljesítésének biztosítására - így például szavatosság, jótállás, pénzfizetési kötelezettség, késedelem vagy a szerződésben vállalt kötelezettségek teljesítésének általános biztosítékaként - szolgálhat. A bankgarancia kiadására csak érvényesen létrejött, hatályos és a kiadás időpontjában is még fennálló szerződéshez kapcsolódóan kerülhet sor (BH 1997.134; BH 1996.541). Ugyanakkor a bankgarancia a szerződést biztosító mellékkötelezettségként nem járulékos jellegű, hanem a bank önálló kötelezettségvállalása, önálló szerződési biztosíték jellegéből következően ezért érvényesíthetősége szempontjából nincs jelentősége önmagában annak, hogy az a szerződés, amelyre tekintettel a bankgaranciát nyújtották, akár a jövőre nézve (ex nunc), akár visszamenőleges (ex tunc) hatállyal a garanciavállalási nyilatkozat kiadását követően megszűnik vagy sem. A bankgarancia érvényesíthetősége, lehívásának jogszerűsége körében annak van jogi jelentősége, hogy fennállnak-e a lehívás alaki és anyagi jogi feltételei, vagyis, hogy a lehívás a bankgarancia-vállalási nyilatkozatában meghatározottak szerint történik-e (alaki feltételek), továbbá hogy fennáll-e az a helyzet, állapot, körülmény, amelynek bekövetkezése esetére a bankgarancia kiadásra került (anyagi jogi feltétel).

A perbeli esetben a rendelkezésre álló adatokból kétséget kizáróan megállapíthatóan az alperes a bankgarancia-vállalási nyilatkozatban rögzített alaki követelményeknek megfelelően, a garancia lejártát megelőzően hívta le a bankgaranciát, a lehívás alaki feltételei fennálltak.

Az alperessel kötött generál-kivitelezési vállalkozási szerződés 6.3. pontjában az I. rendű felperes a szerződésben meghatározott kivitelezési határidő lejártáig szóló „jótéjesítési” bankgarancia rendelkezésre bocsátására vállalt kötelezettséget, amely kötelezettség-vállalás annak tényleges tartalma szerint - figyelemmel arra, hogy a szerződés 6.1. pontja az I. rendű felperes jótállási kötelezettsége időtartamát

az átadás-átvétel lezárásától (vagyis a szerződés teljesítésétől) számított 36 hónapban, illetve egyes berendezések esetén a jótállási jegyben megjelölt időtartamban határozta meg - nem lehet kétséges, hogy nem jótállási, hanem olyan bankgarancia biztosítására irányult, amely az I. rendű felperes szerződésben vállalt kötelezettségei szerződésszerű teljesítése („jóteljesítése”) biztosítékként arra az esetre nyújt fedezetet az alperes számára követeléseinek érvényesítésére, ha az I. rendű felperes nem szerződésszerűen teljesít, szerződésszegést követ el. Ezt az értelmezést támasztja alá a szerződés 6.1. pontjának az a rendelkezése is, amely a jótállási igények fedezetére alperest a kiszámlázott vállalkozói díj meghatározott részének visszatartására jogosítja fel, ugyanakkor lehetőséget biztosítva arra is, hogy ezt az I. rendű felperes bankgaranciával kiváltsa.

Az I. rendű felperes a bankgarancia biztosítására vállalt szerződéses kötelezettsége teljesítése érdekében a ...kal megkötött bankgarancia szerződésben a generál-kivitelezési szerződésből eredő kötelezettségei teljesítéséért történő bankgarancia-vállalásra adott megbízást. A ... ennek megfelelően arra az esetre kötelezte magát bankgarancia nyújtására, ha az I. rendű felperes a generál-kivitelezése szerződésből eredő kötelezettségét felszólításra „nem, vagy nem a szerződésben rögzített feltételekkel teljesítette”, majd pedig bankgarancia-vállaló nyilatkozatát is ugyanilyen tartalommal adta ki. Mindezek alapján nem kétséges, hogy anyagi jogi szempontból az I. rendű felperes generál-kivitelezési vállalkozási szerződésből eredő kötelezettségeinek felhívás ellenére nem, vagy nem szerződésszerű teljesítése esetén kerülhetett sor a bankgarancia lehívására, vagyis a szerződésszerű teljesítésre irányuló felszólítás eredménytelenségét követően az alperes az I. rendű felperes bármely szerződésszegő magatartása miatt lehívhatta a bankgaranciát annak érdekében, hogy abból a szerződésszegésből eredő igényeit kielégíthesse.

A rendelkezésre álló adatokból kétséget kizáróan megállapíthatóan az I. rendű felperes a generál-kivitelezési szerződésből eredő kötelezettségeit nem szerződésszerűen teljesítette, a teljesítéssel - általa is elismerten - késedelembe esett, kötelezettségei teljesítését többszöri felhívás ellenére is elmulasztotta - lásd a 2006. szeptember 28-i megállapodásban, valamint a 2007. december 7-i alperesi levélben foglaltakat -, ily módon a bankgarancia lehívásának anyagi jogi feltételei is fennálltak.

Az alperes tehát az alaki és az anyagi jogi feltételek megsértése nélkül, rendeltetésének és a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően hívta le a bankgaranciát, e körben sem a kereseti előadás szerinti kártérítési felelősséget megalapozó körülmények nem voltak megállapíthatók, sem a szerződéses jogviszony lezárása, a vitás kérdések rendezése érdekében létrejött megállapodás kereseti előadás szerinti részleges semmisségét, illetve a megállapodás egészének érvénytelenségét eredményező és ebből eredően az eredeti állapot helyreállításaként az alperest terhelő megtérítési kötelezettséget megalapozó körülmények fennállta nem volt megállapítható. Az elsőfokú bíróság továbbá e körben teljes körűen, a II. rendű felperes által felhozott valamennyi körülményre kiterjedően elbírált a keresetet, egyebek mellett kifejtve azt is, a felek egyezségében foglaltak tartalma nem támasztja alá azon felperesi állítás

megalapozottságát, hogy az alperest a megállapodásban általa megjelölt kár összezszerűségével kapcsolatban elszámolási kötelezettség terhelte volna, amely megállapodásból egyben a felperes által állított tévedés, megtévesztés kizártsága is nyilvánvalóan következik. Ezért a fellebbezés a Pp. 215. §-ában foglalt megsértését is megalapozatlanul kifogásolta.

A már kifejtettekre figyelemmel a bankgarancia, mint szerződést biztosító mellékkötelezettség önálló jogi természetéből következően a bankgarancia lehívásával összefüggő kereseti kérelmek elbírálása körében nem volt jogi jelentősége annak, hogy a perbeli generál-kivitelezői szerződés az alperesi elállás folytán megkötésére visszamenőleges hatállyal, vagy a felek 2006. december 14-i megállapodásával a jövőre nézve szűnt meg, ugyanakkor a Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a rendelkezésre álló adatok, bizonyítékok mérlegelése alapján, a megállapodás létrejöttének körülményeit is értékelve, a megállapodás Ptk. 207. §-a szerinti értelmezésével arra a következtetésre jutott, hogy a generál-kivitelezői vállalkozási szerződést a felek megállapodásukban a jövőre nézve szüntették meg.

Nem tévedett az elsőfokú bíróság akkor sem, amikor a ... és a ... sorszámú számlákban foglalt 54.417.791 forint és járulékai megfizetése iránti kereseti kérelmeket is elutasította.

A 2006. december 14-i megállapodás Ptk. 207. § (1) bekezdése szerinti értelmezésével az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg azt, hogy a megállapodásban a felek olyan tartalmú egyezséget kötöttek, amelyben a generál-kivitelezési szerződésből eredően fennálló minden létező és ismert követelést a jogvita végleges lezárásának szándékával akként rendeztek, hogy követeléseikből kölcsönösen engedtek, ugyanakkor nem volt megállapítható az, hogy a megállapodás alapján az alperest tételes számadási, elszámolási kötelezettség terhelte volna az I. rendű felperes szerződésszegéséből kárként a megállapodásban általa megjelölt - egyebekben a megállapodás megszövegezéséből is nyilvánvalóan megállapíthatóan nem pontos számításon, hanem nagyvonalú becslésen alapuló - kárösszeg vonatkozásában. Ebből következően a megállapodás alapján az alperest ebben a körben nem terhelte olyan elszámolási kötelezettség, amelynek elmulasztása, mint jogellenes, szerződésszegő magatartás a Ptk. 318. és 339. §-ában foglaltak alapján kártérítési felelőssége megállapítására alapul szolgálhatott volna.

A megállapodás felek szándéka szerinti teljes körű, valamennyi vitás kérdés kölcsönös engedményekkel történő végleges rendezésére irányuló jellegéből kiindulva akkor is helytálló következtetésre jutott az elsőfokú bíróság, amikor az állapította meg, hogy a megállapodás a ... és ... sorszámú számlákban szereplő, az alperes által vitatott I. rendű felperesi követelések rendezésére is kiterjedt, ezért az alperes ezen összeg megfizetésére kötelezésének egyéb jogcímen sincs helye. A felperes mellőzött bizonyítási indítványait olyan tényekkel kapcsolatosan terjesztette elő, amelyeknek a per elbírálása szempontjából nem volt jogi jelentősége, ezért azokat a Pp. 3. §-ában foglaltaknak megfelelően az eljárási szabályok megsértése nélkül mellőzte az elsőfokú bíróság.

A kifejtettekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a II. rendű felperest kötelezte az alperes 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdése alkalmazásával a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel arányosan, mérsékelt összegben megállapított ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltsége megfizetésére.

Budapest, 2011. november 8.

. Bánki Horváth Mária s. k.,
a tanács elnöke

. Felker László s. k.,
előadó bíró

Levek Istvánné dr. s. k.,
bíró

A kiadmány hitelül